

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum in diuinis sit generatiua potentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum in diuinis sit potentia generatiua.

A se habebit tantum ad unum filium generandum, sed ad plures, quod est absurdum.

¶ 11. Præ. Secundum Auicem, quando res aliqua habet aliquid tantum ab altero, ei secundum se considerata, attribuitur oppositum eius: sicut aer qui non habet lumen nisi ab alio, secundum se consideratus, est tenebrosus. Et per hunc modum omnes creaturæ quæ habent ab alio esse, ueritatem, & necessitatē, sicut se considerate, sunt non entes, falsæ, & impossibiles: sed nihil tale potest esse in diuinis. ergo non potest ibi esse aliquis, qui tamen habeat esse ab altero, & ita non potest ibi esse aliquis genitus, & per consequens nec generatio, nec generatiua potentia.

¶ 12. Præ. In diuinis filius non habet aliquid, nisi quod a patre accipit, aliter sequeretur quod esset ibi compositio: sed a patre accipit essentiam, ergo in filio non est nisi essentia. Si ergo est ibi generatio, uel filius est genitus, oportet ibi esse essentiam esse genitam, quod est falsum: quia sic essentia distingueretur in diuinis.

¶ 13. Præ. Si pater generat in diuinis, oportet quod ei conueniat secundum suam naturam: sed eadem est natura in Patre, & Filio, & Spiritu sancto, ergo eadem ratione & Filius, & Spiritus sanctus generabunt, quod est contra fidei documenta.

¶ 14. Præ. Natura, quæ perpetuo & perfecte in uno supposito inuenitur, non conicitur alteri supposito: sed natura diuina perfecte inuenitur in patre & perpetuo, cum sit incorruptibilis, ergo alteri supposito non conicitur, & ita non est ibi generatio.

¶ 15. Præ. Generatio est species mutationis: sed in diuinis non est aliqua mutatio, ergo nec generatio, ergo nec generatiua potentia.

CONTRA. Secundum Phil. in 4. Metaph. Perfectum unumquodque est, quando potest alterum tale facere quale ipsum est: sed Deus pater est perfectus, ergo potest alterum talem facere qualis ipse est, & sic potest filium generare.

¶ 2. Præ. Aug. dicit, quod si pater generare non potuit, impotens fuit: sed in Deo nullo modo est impotentia, ergo potuit generare, & sic est ibi potentia generandi.

RESPON. Dicendum, quod natura cuiuslibet actus est, quod seipsum communicet quantum possibile est. Unde unumquodque agens agit sicut quod in actu est. Agere uero nihil aliud, est quam communicare illud, per quod agens est actu, secundum quod est possibile: natura autem diuina maxime, & purissime actus est. Unde & ipsa seipsum communicat quantum possibile est. Communicat autem seipsum per solam sui similitudinem creaturis, quod omnibus patet. Nam qualibet creatura est ens secundum similitudinem ad ipsam: sed fides catholica etiam alium modum communicationis ipsius ponit, prout ipsa met communicatur communicatione quasi naturali: ut sicut ille, cui communicatur humanitas, est homo, ita ille, cui communicatur deitas, non solum sit Deo similis, sed uere sit Deus. Oportet autem circa hoc aduerte, quod natura diuina a formis materialibus in duobus differt, primo quidem per hoc, quod formæ materiales non sunt subsistentes, unde humanitas in homine non est idem quod homo qui subsistit, deitas autem est idem quod Deus. Unde ipsa natura diuina est subsistens. Aliud est, quod nulla forma, uel natura creata est suum esse, sed ipsum esse Dei est eius natura & quidditas, & inde est, quod proprium nomen ipsum est, qui est, ut patet Exo. 3. quia

Prima par. q. 41. art. 4. Et 1. dist. 7. q. 1. art. 4.

QVAESTIO est de potentia generatiua in diuinis. Et circa hoc primo queritur, utrum in diuinis sit generatiua potentia. Et utrum non. Ois. n. potentia uel est actiua uel passiuua: sed in diuinis non potest esse potentia passiuua aliqua, nec ibi generatiua potentia potest esse actiua: quia sic filius esset actus uel factus, quod est contra fidem, ergo in diuinis non est potentia generatiua.

Cap. 7. ante mediu m.

3. & 1. quæ.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

hi. 203. 103. 1. 3. 103. 103.

quia sic denominatur, quasi à propria sua forma. Forma ergo in istis inferioribus, quia per se non subsistit, oportet quod in eo, cui communicatur, sit aliquid aliud, propter quod forma uel natura subsistentiam recipiat. & hæc est materia que subsistit formis materialibus & naturis. Quia uero natura materialis uel forma, non est suum esse, recipit esse per hoc, quod in alio suscipitur. Vnde in quodam diuersis est, de necessitate habet diuersum esse. Vnde humanitas non est una in Sorte & Platone secundum esse, quamuis sit una secundum propriam rationem. In communicatione uero, quia diuina natura communicatur, quia ipsa est per se subsistens, non requiritur aliquid materiale, per quod subsistentiam recipiat. Vnde non recipitur in aliquo quasi in materia, ut sic genitus ex materia & forma inueniatur compositus. Et quia iterum ipsa essentia est suum esse, non accipit esse per supposita, in quibus est. Vnde per unum & idem esse est in concitante, & in eo cui communicatur: & sic manet eadem secundum numerum in utroque. Huius autem concitationis exemplum in operatione intellectus congruentis sine inuenitur. Nam ipsa diuina natura spiritalis est: unde per exempla spiritalia melius manifestatur. Cum enim alicuius rei extra animam per se subsistentis noster intellectus concipit quidditatem, sit quedam concitatio rei quæ per se existit, prout à re exteriori intellectus noster eius formam aliquo modo recipit, quæ quidem forma intelligibilis, in intellectu nostro existens, aliquo modo à re exteriori progreditur. Sed quia res exterior diuersa à natura intelligentis est: aliud est esse formæ in intellectu comprehensæ, & rei per se subsistentis. Cum uero intellectus nisi sui ipsius quidditatem concipit, utrumque seruatur, quia uidelicet & ipsa forma intellecta ab intelligente in intellectu aliquo modo progreditur, cum intellectus eam format, & unitas quedam seruatur inter formam conceptam, quæ progreditur, & rem unde progreditur, quia utrumque habet intelligibile esse. Nam unum est intellectus, & aliud est intelligibilis forma, quæ dicitur uerbum intellectus. Quia tamen intellectus nisi non est secundum suam essentiam in actu perfecto intellectus uel itatis, nec idem est intellectus hominis, quod humana natura, sequitur quod uerbum prædictum & si sit in intellectu, & ei quodammodo conforme, non tamen sit idem quod ipsa essentia intellectus, sed eius expressa similitudo. Nec iterum in conceptione huiusmodi formæ intelligibilis, natura humana concitatur, ut generatio proprie dici possit, quæ concitationem naturæ importat. Sicut autem in nostro intellectu seipsum intelligente inuenitur quoddam uerbum progrediens, eius à quo progreditur similitudinè gerens, ita & in diuinis inuenitur uerbum similitudinè eius à quo progreditur habens.

In corp. ar. Cuius processio in duobus uerbi nostri processionem superat, primo in hoc, quod uerbum nostrum est diuersum ab essentia intellectus, ut dictum est: intellectus uero diuinus, qui in perfecto actu intellectualitatis est secundum suam essentiam, non potest aliquam formam intelligibilem recipere, quæ non sit sua essentia. Vnde uerbum eius unius essentiæ cum ipso est, & iterum ipsa diuina natura eius intellectualitas est. Et sic communicatio, quæ fit per modum intelligibilem, est etiam per modum nature, ut generatio dici possit, in quo secundo processionem uerbi nostri Dei uerbum excedit. Et hunc modum generationis Augustinus assignat in libro de trinitate. Quia uero de diuinis loquimur secum

Ad primum ergo dicendum, quod potentia, quæ in Deo ponitur, nec proprie actiua, nec passiuæ est, cum in ipso non sit nec prædicamentum actionis, nec passionis: sed sua actio est sua substantia: sed ibi est potentia per modum potentie actiue significata. Nec tamen oportet quod filius sit actus uel factus, sicut nec oportet quod proprie sit ibi actio uel passio.

Ad secundum dicendum, quod cum recipere terminetur ad habere, sicut ad finem, dupliciter dicitur aliquid esse recipiens, sicut dupliciter est habens. Habet enim uno modo materia formam suam, & subiectum accidens, uel qualitercumque habitus est extra essentiam habentis. Habet autem alio modo suppositum naturam, ut hic homo humanitate, quæ quidem non est extra essentiam habentis, immo est eius essentia. Sortes enim est uere id quod homo est. Genitus ergo in humanis etiam non recipit formam generantis, sicut materia formam uel sicut subiectum accidens, sed sicut suppositum uel hypostasis habet naturam speciei: & similiter est in diuinis. Vnde non oportet quod sit in Deo genito aliqua materia uel subiectum nature diuine, sed quod ipse filius subsistens sit qui naturam diuinam habeat.

Ad tertium dicendum, quod Deus genitus non distinguitur à Deo generante per aliquam essentiam additam, cum sicut dictum est, non requiratur aliqua materia in qua recipiatur natura diuina. Distinguitur autem per ipsam relationem, quæ est ab alio hæc naturam, ita quod in filio ipsa relatio filiationis tenet locum omnium principiorum indiuiduantium in rebus creatis. Propter quod dicitur proprietates personales. Ipsa autem natura diuina tenet locum nature speciei. Quia tamen ipsa relatio secundum rem à natura diuina non differt, non fit ibi aliqua compositio, sicut apud nos, ex principio speciei & ex indiuiduantibus quedam compositio relinquitur.

Ad quartum dicendum, quod ratio illa procedit, quoniam potentia illa ab actu differt: siue sit coniuncta actui siue non. hoc autem non habet locum in diuinis. Et sic pater solutio ad 5.

Ad sextum dicendum, quod omne illud, quod est principium actionis ut quo agitur, habet potentiam rationem: siue sit essentia, siue aliquid accidens medium, puta qualitas quedam inter essentiam & actionem. In creaturis tamen corporalibus, uel uix uel nunquam inuenitur aliqua actio alicuius nature substantialis: nisi mediante aliquo accidente. Sol enim mediante luce quæ in ipso est illuminat. Quia uero anima uiuificat corpus, est per essentiam animæ. Sed uiuificare licet per modum actionis dicatur, non tamen est in genere actionis, cum sit actus primus, magis quam secundus.

Ad septimum dicendum, quod in creaturis non potest esse generatio, sine diuisione essentia uel nature secundum esse, cum natura non sit suum esse, & ideo in creaturis est generatio cum aliqua indignitate. Et propter hoc in creaturis nobilioribus non competit generatio. Sed in

Cap. 14. 15. 22.

Sed in Deo potest esse generatio huiusmodi, sine huiusmodi, uel alia imperfectione, & ideo nihil prohibet generationem ibi ponere.

Ad octavum dicendum, qd illa ratio procedit de generatione materiali. vnde ad propositum, locum non habet.

Ad nonum dicendum, quod illud quod est obiectum potentie actus uel passive, cuius actio uel passio est cum motu, oportet esse possibile, & contingens: cum omne mobile huiusmodi sit. Talis autem non est potentia generatiua in Deo, ut dictum est: unde ratio non sequitur.

Ad x. dicendum, qd filius Dei non se habet ad potentiam generatiuam, sicut effectus, cum eum genitum, non factum, confiteamur. Si tamen esse effectus, potentia generantis non finiretur ad ipsum, quamuis alius generari filius non possit: quia ipse infinitus est. Quia autem alius filius in diuinis esse non potest, contingit, quia ipsa filiatio est proprietas personalis ipsius, & hoc quo, ut ita dicam, indiuiduatur. Cuiuslibet autem in diuiduo, principia indiuiduantia sunt soli sibi: aliis sequeretur, quod persona uel indiuiduum esset communicabile ratione.

Ad xi. dicendum, qd uerbum illud A uic. intelligendum est, quando id quo recipitur ab alio: non idem numero est in recipiente, & dante: sicut accidit in creaturis respectu Dei. Vnde omne receptum in creatura, est quasi uarias respectu esse diuini: quia creatura non potest esse recipere secundum illam perfectionem, qua in Deo est: sed filius in diuinis accipit a patre eandem naturam numero, qua pater habet: & ideo non procedit.

Ad xii. dicendum, quod filius non habet aliqd realiter diuisum ab essentia quam a patre recipit: sed hoc ipso, quod a patre recipit, oportet in ipso esse relationem, qua ad patrem referatur: & per quam ab eo distinguitur. Ipsa tamen relatio realiter ab essentia non differt.

Ad xiii. dicendum, quod licet eadem natura sit in patre & filio, est tamen secundum alium modum existendi, scilicet cum alia relatione. Et ideo non oportet, quod quicquid conuenit patri, per naturam suam, conueniat filio.

Ad xiiii. dicendum, quod creatura, per hoc qd participant naturam speciei, pertingunt ad diuinam similitudinem: unde, quod aliquod suppositum creatum subsistat in natura creata, est ordinatum ad alterum tamquam ad finem. Et ideo ex quo sufficienter peruenitur ad finem per unum indiuiduum, secundum perfectam, & propriam participationem naturae speciei, non oportet aliud indiuiduum in illa natura subsistere. Sed natura diuina est finis, & non propter aliquem finem. Fini autem congruit, ut coicetur secundum omnem possibilem modum. Vnde quauis ibi in uno supposito perfecte, & proprie inueniatur, nihil prohibet quin etiam inueniatur in alio.

Ad xv. dicendum, quod generatio est species mutationis ex parte illa, qua natura per generationem communicata recipitur in aliqua materia, quae est mutationis subiectum. Hoc autem non accidit in diuina generatione. Ideo ratio non sequitur.

ARTICVLVS II.

Utrum potentia generatiua in diuinis dicatur essentialiter, uel notionaliter.

Secundo queritur. Utrum potentia generatiua in diuinis dicatur essentialiter, uel notionaliter. Et uidetur, quod notionaliter tantum. Potentia enim rationem principii habet, ut pater per definitiones

positas. s. Metaph. sed principium in diuinis respectu diuinae personae, notionaliter dicitur. Cum ergo potentia generandi hoc modo principium importet, uidetur, quod notionaliter dicatur. Sed dicitur quod significat simul essentiam, & notionem.

¶ 2 Sed contra. In diuinis, secundum Boetium sunt haec duo praedicamenta, substantia, ad quam pertinet essentia: & ad aliquid, ad quod pertinent notionalia. Non potest autem aliquid esse in duobus praedicamentis, quia homo albus non est aliquid unum, nisi per accidens, ut habetur s. Metaph. ergo potentia generandi non potest in sua ratione utrumque complecti, scilicet, substantiam, & notionem.

¶ 3 Praet. Principium in diuinis distinguitur ab eo, cuius est principium. Sed essentia non debet distinguui: ergo non competit ei ratio principii. & ita potentia, quae rationem principii includit, non significat essentiam.

¶ 4 Praet. In diuinis, quod est proprium, est relatiuum, & notionale: quod uero est commune, est essentialiter & absolute. Potentia autem generandi non est commune patri & filio, sed propria patris: ergo dicitur relatiuum, siue notionaliter, non essentialiter, nec absolute.

¶ 5 Praet. Propria actionis est principium propria forma non communis, sicut homo per intellectum intelligit. Nam haec actio est sibi propria respectu animalium aliorum, sicut & forma rationalitatis siue intellectualitatis. Sed generatio est propria operatio patris in quantum est pater: ergo eius principium est paternitas, quae est propria forma patris, & non deitas, quae est forma communis. Paternitas uero ad aliquid dicitur: ergo potentia generandi non solum quantum ad rationem principii, sed etiam quantum ad id quod est principium, dicitur ad aliquid.

¶ 6 Praet. Sicut potentia generandi realiter ab essentia diuina non differt, ita nec est paternitas: sed hoc non obstante paternitas dicitur tantum ad aliquid, ergo nec propter hoc debet dici, quod potentia generandi, cum relatione significet essentiam.

¶ 7 Praet. In diuinis tria inuenimus, quae rationem principii habent, scilicet, potentiam, & scientiam, & uoluntatem, quae essentialiter dicitur in Deo: sed scientia, & uoluntas non simul significantur cum aliqua relatione uel notionem in diuinis: ergo pari ratione nec potentia. Et sic non potest dici, quod potentia generandi significet simul essentiam ex parte potentiae, & notionem ex parte generationis, sed uidetur quod significet tantum notionem per rationes inductas.

SED CONTRA est, quod Magister dicit 7. dist. primi sententiarum, quod potentia generandi in patre est ipsa diuina essentia.

¶ 2 Praet. Hil. dicit, quod pater generat uirtute naturae diuinae: ergo ipsa natura est generationis principium: & sic rationem potentiae habet.

¶ 3 Praet. Dam. dicit, quod generatio est opus naturae existens: & sic idem quod prius.

¶ 4 Praet. In diuinis est tantum una potentia. Sed potentia generandi dicitur essentialis, ergo & potentia generandi.

RESPON. dicendum, qd circa hoc est multiplex opinio. Quidam dixerunt, qd potentia generandi in diuinis differt ad aliquid. Et mouebantur hac ratione. Quia potentia secundum suam rationem est principium quoddam: principium autem relatiue dicitur, & est notionale, si referatur ad diuinam potentiam, & non ad creaturas. Sed in hac ratione uidentur fuisse decepti propter duo. Primo, quia licet potentiae conueniat ratio principii, quod in genere relationis est, tamen id, quod

Tex. 17.

In li. de Tri.

Tex. 7.

Lib. 1. dist. 7.

Ex li. de fy. nodis a meo illius, & per totum li. Lib. 2. c. 27. li. 1. c. 8.

D. 200.

In corp. ar. & ad r. & 7. argum.

corp. ar.

corp. ar.

corp. ar.